



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. Rationes Theologicæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ex parte nostri, provenit infallibilitas, & efficacia divini decreti.

Idem docet Anselmus libro de concordia prædestinationis & liberi arbitrii, his verbis:

Cap. 5. Quoniam enim quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem nullâ cogi aut prohiberi necessitate ad volendum vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse esse voluntatem esse liberam, & esse quod vult. Quibus verbis infallibilitatem effectus liberi reducit tanquam in primam radicem, ad absolutum & efficax decretum voluntatis divinæ, prædefiniens actus futuros, etiam contingentes & liberos, ratione cuius non potest in sensu composito, & factâ suppositione divini decreti, non subsequi actus à Deo volitus.

§. VII.

Rationes Theologica.

PLura sunt fundamenta Theologica, ex quibus nostri Thomistæ probare solent, Deum actus nostros liberos, sine lesione & præiudicio libertatis creatæ, infinitâ suâ providentiâ ab æterno prædefinire, & prædeterminare. Nos hic solidiora, & faciliora exponemus.

118. Primum potest sic proponi. Deus est primum ens, ac proinde primum intelligens, & primum volens & consequenter primum liberum: Sed primum liberum debet prædefinire, & prædeterminare actus liberos voluntatis creatæ. Ergo & Deus. Major patet, Minor verò, in qua est difficultas, sic probatur. Primum liberum debet esse primum eligens, & primum determinans, cum libertas voluntatis, in eius electione & determinatione consistat: Ergo non debet expectare, vel supponere, sed potius antecedere, & causare, ac proinde prædefinire liberam electionem, & determinationem voluntatis creatæ. Consequentia patet, si enim eam expectaret, vel supponeret, non esset primum eligens, & primum determinans respectu illius: illud enim quod est primum in aliquo genere, nullum aliud in tali ordine præsupponit, sed est causa, & mensura cæterorum.

119. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Inter primum & secundum liberum, seu inter voluntatem divinam & humanam, eligentes & determinantes aliquam actionem liberam, v.g. conversionem Petri, debet esse aliqua subordinatio, ac proinde aliqua prioritas & posterioritas; subordinatio enim dicit ordinem, ordo autem essentialiter importat prioritatem & posterioritatem: Sed prioritas in eligendo, respectu talis conversionis, ut absolutè vel conditionatè futuræ, non potest se tenere ex parte voluntatis creatæ Petri: Ergo debet se tenere ex parte voluntatis divinæ, talem conversionem prædefiniens, & prædeterminans. Major patet, Minor verò probatur multipliciter. In primis enim si talis prioritas se teneret ex parte voluntatis creatæ, illa esset primum liberum respectu talis conversionis: illud enim censetur esse primum liberum respectu alicujus operationis, quod primò eam eligit, & determinat.

Secundò, Nos prius eligeremus Deum, quam Deus nos eligeret: Quod repugnat verbis Christi Domini Joan. 15. dicentis: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Quorum verborum sensus est, juxta explicationem D. Augustini cap. 17. de prædest. Sanctorum, & D. Thomæ in hunc lo-

cum Joannis: Apostolos non prius elegisse sequi Christum, quam ipsos Christus elegerit in Discipulos.

Tertiò, Voluntas divina subordinaretur humanæ, subjungeretur illi, essetque eâ posterior, & veluti eâ pedissequa: quod est contra definitionem Concilii Arausiaci, & contra expressam doctrinam D. Augustini.

Denique, Cùm voluntas creata essentialiter dependeat in volendo & operando à divina, implicat contradictionem, quod homo sit, vel concipiatur prius volens, & eligens aliquam actionem bonam, quam Deus: juxta illud Augustini, *Velle quod bonum est non possum, nisi tu vis.*

Secunda ratio sumitur ex D. Thoma in questionibus disputatis, quæst. unica de providentia art. 10. ubi ait: *Omne multiforme, & mutabile, & deficere potens, reducitur sicut in principium in aliud quod uniforme, & immutabile, ac indefectibile.* Sed electiones nostra multipliciter habent, mutabilitatem, ac defectibilitatem, ut experientia constat: Ergo debent reduci in divinum decretum, tanquam in principium omnino uniforme, immutabile, & indefectibile. Quam rationem tangit etiam Aristoteles 7. Eudemice Ethicæ cap. 18. relatus à D. Thoma 3. contra Gentes cap. 89. ubi sic ait: *Hujus (inquit Philosophus) quod aliquis intelligat, consilietur, eligat, velit, oportet aliquid esse causam, quia omne nomen oportet quod habeat aliquam causam: si autem est causa eius aliud consilium, & alia voluntas præcedens, cum non sit procedere in his in infinitum, oportet devinire ad aliquod primum: hujusmodi autem primum, oportet esse melius ratione, quod est Deus: Est igitur primum principium nostrorum consiliorum, & voluntatum.*

Tertia ratio: Deus habet perfectam providentiam de electionibus, & actibus liberis creaturæ rationalis: Ergo illos prædefinit, & prædeterminat. Antecedens est certum, & demonstratur à D. Thoma 3. contra Gent. cap. 90. potestque evidenti ratione suaderi. Homines enim habent providentiam & regimen de suis actibus liberis, & leges condunt de his quæ liberè agenda sunt: Ergo à fortiori Deus, alioquin humanam providentiam aliquid attingeret ad quod divina non se extenderet. Consequentia verò probatur. Providentia enim quæ nititur decreto conditionato & indifferenti, quale solum plures et Recentioribus in Deo admittunt, est valde imperfecta. Tum quia est incerta & fallibilis, ut potentia decreto purè indifferenti, & non habenti infallibilem nexum cum consensu potius quam cum dissensu liberi arbitrii creati. Tum etiam quia est potentialis, & confusa, vagæ, & indeterminata, utpote decernens concurrentem cum causis liberis: vagæ, & indeterminatæ, & ad quodcumque illæ voluerint, & nihil in particulari circa nostros actus liberos definiendo, vel determinando. Tum denique, quia talis providentia in sua determinatione & causalitate dependet à libero arbitrio, concursu Dei indifferentem, ad speciem actus determinante, & est velut pendula, & liberi arbitrii consensum & determinationem expectans.

Similiter etiam alia providentia quæ nititur decreto absoluto, supponente prævisionem futuræ consensu per scientiam mediam, est imperfecta, utpote purè speculativa, & explorativa consensu liberi arbitrii sub conditione futuræ, quem non prædefinit, nec prædestinat, sed tantum

tantum praevidet & explorat. Præterea talis providentia infirmitatem & impotentiam Deo attribuit, & illi denegat supremum dominium in nostras voluntates, & ut loquitur Augustinus, *Humanorum cordium quocumque, voluerit inclinando omnipotentissimam potestatem, ut alibi fuisse expostulamus; Deumque; asimilat illis hominibus, de quibus fit mentio Lucae 14. quorum alter volens aedificare currim, prius sedens computat, & habet sumptus necessarios ad perficiendum, & non incipiat, & perficere non possit. Alter vero manus committere bellum adversus alium Regem, cogitat si possit cum decem millibus occurrere venienti cum viginti millibus. Ut enim in illis hominibus sollicitudo, & anxietas ad media inquirenda, ita similiter in Deo constituit scientiam mediam, ad explorandas occasiones, opportunitates, & circumstantias temporis & loci, in quibus homo consensus est divinae vocationi, & ad investiganda media per quae certò & infallibiliter possit assequi quod intendit. Idem sicut in illis hominibus est impotentia: si enim essent omnipotentes, sine vi manifestarum examine aggredentur intrepidè quae cogitant. Ita etiam in Deo fingitur impotentia & infirmitas, si independentem ab illa providentia & praevisione futuri consensus humanae voluntatis, non habeat in thesauris suae omnipotentiae media efficacissima, quibus fortiter & suaviter, infallibiliter & liberè, possit movere, applicare, ac determinare voluntates nostras, ad volendum quidquid ipse voluerit.*

Quis porro (inquit Augustinus) tam impie despicat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?

Possit etiam suaderi conclusio argumento desumpto ex indifferentia voluntatis, quae cum quandoque sit in actu, quandoque in potentia, non potest in actu exire, nisi ab aliquo movente extrinseco, quod sit semper in actu, & nunquam impotentia, ad unum per modum liberi determinetur, juxta illud Commentatoris secundo philosophi. *Ab eo quod est ad utrumlibet, non sequitur alicuius actio, nisi ab aliquo alio inclinetur ad unum.* Sed quia hanc rationem in Tractatu de Scientia Dei attingimus, eamque fusiùs prosequemur in Tractatu de actibus humanis, eam in praesenti praetermittimus, ut ad aliam ex Tractatu de incarnatione desumptam progrediamur.

S. VIII.

Argumentum desumptum ex mysterio Incarnationis.

Vltimò suaderi potest conclusio argumento desumpto ex Tractatu de Incarnatione, quod potest sub hac forma proponi. Secundum Scripturam, & Sanctos Patres, omnes actiones & passionis Christi fuerunt à Deo prae-definitae, & imperatae; & tamen, non obstante tali prae-definitione & praecepto, fuerunt meritoriae, & consequenter perfectè liberae, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Ergo simul stant haec duo, quòd aliquis actus sit à Deo prae-definitus & prae-determinatus, & nihilominus sit perfectè liber, & meritorius; & sic stant praecipuum Adversariorum fundamentum. Consequentia patet. Antecedens probatur ex illo Lucae 22. *Filius hominis sicut definitum est dicit.* Et Actorum 4. *Convenerunt in civitate ista*

A adversus sanctum puerum tuum Iesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populo Israel, facere quae manus tua & consilium tuum de-creverunt fieri. Unde Leo Papa Sermone 7. de passione Domini: *Nulla poterat ratione turbari, quod ante aeterna saecula, & misericorditer erat dispositum, & incommutabiliter praefinitum.* Et Sermone 9. *Sacramentum humani generis fuit ante tempora aeterna dispositum, & per multas significatio-nes omnibus retro saeculis nunciatum.* Item D. Athanasius relatus à D. Thoma opusculo 1. cap. 16. docet *Mysterium incarnationis esse factum, secundum praedeterminationem divinam:* Ergo actiones & passionis Christi Domini fuerunt à Deo prae-definitae.

Doctus modis ab hoc argumento conantur se expedire Adversarii. In primis enim aliqui cum Vazque, Valentia, & Moncaeo, dicunt actiones & passionis Christi Domini fuisse quidem à Deo prae-definitas, & Christo imperatas à Patre, quantum ad substantiam, sed non quantum ad circumstantias; putà quòd Christus moreretur tali loco, tali tempore, tali modo. Unde consequenter ad hanc doctrinam asserunt, Christum non meruisse adimplendo praeceptum Patris, quantum ad substantiam, sed solum quantum ad circumstantias.

Alii verò negare non audent actiones & passionis Christi Domini fuisse prae-definitas à Deo, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad circumstantias, sed addunt talem prae-definitionem supponere praevisionem futuri consensus voluntatis humanae Christi. Unde duo signa vel instantia rationis in Deo fingunt, in quorum primo dicunt, Deum explorasse, & praevidisse per scientiam mediam, quid voluntas creata Christi volitura esset, si poneretur in talibus & talibus circumstantiis; & videns quod illa liberè consensus esset ejus prae-definitioni & praecepto, voluit in sequenti signo illi imponere praeceptum moriendi, ejusque mortem & passionem, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad circumstantias, prae-definivit.

Utraque haec responsio in Tractatu de Incarnatione à nostris Thomistis multipliciter confutari solet. Contra primam arguitur primò ex illo Joan. 4. *sicut mandatum dedit mihi Pater. sic factio.* Quibus verbis denotatur, non solum substantiam operis, sed etiam modum ex circumstantiis desumptum, sub praecepto Patris fuisse, ac proinde fuisse ab ipso prae-definitum. Unde Actorum 4. illa circumstantia mortis Christi, quod Herodes & Pilatus convenerint in Hierusalem, dicitur à Deo decreta. Proditio Judae, flagellatio, crucifixio, aceti & fellis potatio, passim in Psalmis prophetantur. Circumstantia etiam temporis notatur Joan. 13. *Sciens Iesus quia venit hora ejus, Et capite 17. Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.* Quae verba exponens D. August. Tract. 104. in Joan. sic ait: *Ostendit omne tempus, & quid, & quando faceret, vel fieri sineret, ab illo esse dispositum, qui tempori subditus non est: quoniam quae futura erant per singula tempora, in Dei sapientia aeternas efficientes habent, in qua nulla sunt tempora. Non ergo creditur hac hora, factio urgente venire, sed Deo potius ordinante.*

Secundò impugnatur eadem responsio: Christus mortuus est ex perfectissima obedientia, imò ut ait Bernardus, *Ne perderet obedientiam, perdis-*

Cap. 4.

Capit.

125.

126.